

Forord

Børn og unges læsning i en verden præget af digitalisering og let adgang til mange medier er et tema, der har været stor interesse for de senere år, ikke mindst i kølvandet på undersøgelsen *Børns læsning 2017*. Rapporten tydeliggjorde sammen med andre undersøgelser, blandt andet *PIRLS 2016*, et behov for handling, hvis eleverne på de danske grundskoler skulle rykke blikket fra YouTube og digitale spil og over til en bog.

Det har ikke skortet på initiativer; lige fra puljemidler i regi af Kulturministeriet og Børne- og Undervisningsministeriet til et væld af læselystprojekter i daginstitutioner og klasselokaler, på de pædagogiske læringscentre og folkebibliotekerne. Danmarks Biblioteksforenings *Oplæg til en national læsestrategi* fra 2019 og Bibliotekschefforeningens håndslag for børns læselyst er eksempler på strategidokumenter, som flere kommuner aktuelt bruger som afsæt for lokale indsatser.

Enigheden på tværs af fagligheder og sektorer er fortsat udtalt: Læsning er en grundkompetence, der både stimulerer fantasien og den kritiske sans. Den skærper evnen til at fokusere, fordybe sig og tilegne sig viden. Samtidig udgør læsning også et kulturelt gode med en verden af oplevelser, som flere fortjener at kende til. Men der skal særlige indsatser til for at nå derhen, og et af midlerne i den sammenhæng er et opdateret vidensgrundlag at handle ud fra.

Derfor har Tænketanken Fremtidens Biblioteker sammen med Center for Anvendt Skoleforskning gennemført projektet *Ny viden: Børn og unges læseglæde og læsefællesskaber*. Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje til folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre. Danmarks Biblioteksforening, Forbundet Kultur og Information samt Bibliotekschefforeningen.

Projektets forskere har i 2021-22 indsamlet ny viden om læse- og medievanerne og sammenhængen mellem disse hos elever i 5.-8. klasse over hele landet. Med svar fra mere end 8000 elever hviler undersøgelsens resultater på et solidt datagrundlag. Et udvalg af undersøgelsens hovedresultater er blevet yderligere belyst i en kvalitativ undersøgelse, der bygger på interviews med elever i 8. klasse.

Børn og unges læsning 2021 indeholder fund fra den kvantitative og kvalitative undersøgelse. Med den ønsker vi at bidrage med ny og nuanceret viden om et vigtigt område, som mange forskellige aktører har en aktie i. Vi håber, at lærere, pædagoger, biblioteksmedarbejdere, ledere og beslutningstagere vil bruge undersøgelsen og dens anbefalinger som et fælles afsæt for det videre arbejde med børn og unges læselyst og læsefællesskaber.

Projektets partnere ønsker god fornøjelse med læsningen

Lotte Hviid Dhyrbye og Lisbet Vestergaard

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

Faglige anbefalinger

Tænketanken Fremtidens Biblioteker og Center for Anvendt Skoleforskning har på baggrund af resultaterne i *Børn og unges læsning 2021* formuleret fem anbefalinger, der primært er henvendt til folkebiblioteksmedarbejdere, lærere, pædagoger og medarbejdere i skolernes pædagogiske læringscentre (PLC).

1 Vær opsøgende, og begynd selv dialogen om læsning, litteratur og bøger

Undersøgelsen viser, at børn og unge sjældent selv opsøger voksne fagpersoner i folkebiblioteket eller på det pædagogiske læringscenter på skolen for at få inspiration og hjælp til læsning. Dette til trods for at de fleste opfatter dem som venlige personer, man kan spørge om alting. Halvdelen af eleverne kommer aldrig på folkebiblioteket, og der er en tendens til, at de ældste elever kun bruger skolebiblioteket sporadisk. Derfor er der brug for en mere direkte formidlingsstilgang med tydelig ledelsesopbakning og gode rammer for, at folke- og skolebibliotekarere selv kan opsøge og tage initiativ til dialog med børn og unge. Undersøgelsen præsenterer en oversigt over børn og unges foretrukne titler og genrer, der kan fungere som inspiration.

2 Tilpas formidlingen til den enkelte

Børn og unges læsevaner er differentierede, og deres læselyst er drevet af flere ting. Deres interesser for forskellige typer af tekster og genrer samt inspirationskilder til læsning varierer med køn, læsekultur i hjemmet og klassetrin. Nogle er meget motiverede for at læse, har fundet deres egen læsepraksis og opfatter læsning som underholdning og adspredelse. Andre er lavt motiverede, har svært ved at koncentrere sig og forbinder læsning med skole og pligt. Der er fortsat flere piger end drenge, der læser i deres fritid. Denne forskel gør sig gældende på alle klassetrin, og den øges med elevernes alder. Tilsammen kalder disse undersøgelsesresultater på indsatser, der fokuserer på mere skræddersyet formidling af litteratur og læsestof til den enkelte elev. Igen kan undersøgelsens resultater om titler og genrer inspirere, samtidig med at man selvfølgelig må tage højde for den enkelte elevs læsevne og -formål.

3 **Iscenesæt læsningen, og skab rammerne for den gode og fordybede læseoplevelse**

Vores kvalitative studier viser, at flere elever ikke selv har erfaringer med at skabe rammerne omkring den fordybede læsning. De har brug for hjælp til at komme ned i tempo, finde ro og rammesætte deres læseoplevelser uden digital distraktion. Disse udtalelser viser, hvor afgørende rammesætningen er. Derfor kan både grundskoler og folkebiblioteker med fordel fokusere på rammesætningen af læsningen for at understøtte flere børn og unges positive erfaringer med læsning, ikke mindst af længere tekster. For jo ældre børn bliver, jo større tendens er der til, at de læser digitale, korte tekstformater på sociale medier, der kræver skimmelæsning frem for dybdelæsning.

4 **Brug et udvidet sprog om læselyst, læseglæde og læseinteresse**

Læselyst er et enkelt element blandt flere, når man kigger på børn og unges udvikling af læseglæde og interesse for læsning og litteratur, der varer ved over tid. Børn og unge har ikke altid lyst til at læse, eller de har mere lyst til noget andet. Især i de faglige sammenhænge er det vigtigt at have et sprog med flere nuancer. Det er stadig relevant at arbejde med læselyst. Men det er også vigtigt at fokusere på glæde, motivation, engagement og udvikling af læseinteresse, når målet er, at flere børn og unge på tværs af baggrund skal opleve, at de bliver en del af en læsekultur.

5 **Tal med børn og unge om fordele og ulemper ved sociale medier**

Sociale medier er vigtige inspirationskilder til læsning. Det kan være et argument for at skrue op for brugen af sociale medier i fagpersoners formidling til børn og unge. På den anden side rummer *Børn og unges læsning 2021* indikationer på, at der kan være en negativ sammenhæng mellem børn og unges brug af sociale medier, deres læsning og deres evne til at være opmærksomme. Jo mere tid de bruger på sociale medier, desto mindre tilbøjelige er de til at læse. Brug af sociale medier hænger også sammen med en svagere evne til at være opmærksom. Derfor kan der være god grund til at have en løbende dialog med børn og unge, der giver indblik i muligheder og faldgruber ved forskellige digitale aktiviteter såsom brug af sociale medier, digitale spil og streaming og skimning af webtekster.

Børn og unges læse- og medievaner 2021

Hvis du læser denne undersøgelse, *Børn og unges læsning 2021*, som trykt bog, er der en sandsynlighed for, at du læser omkring halvdelen i de kapitler, der er mest relevante for dig. Læser du den i et digitalt format, kan det meget vel være, at du kun læser 1/5, i hvert fald hvis du læser den på samme måde, som de fleste læser digitale tekster.¹ Graden af koncentration, opmærksomhed og fordybelse afhænger nemlig af flere forhold – herunder læsningens formål, mediets format, tid, sted og rammer for din læsning, design og grafik samt selvfølgelig måden, vi har skrevet teksten på.

Rammerne for læsning og brug af medier er under forandring. Det påvirker ifølge nyere læse- og medieforskning i særlig grad børn og unge. De skal udvikle strategier til opmærksom dybdelæsning af længere sammenhængende tekster i en tid, hvor der er kamp om deres opmærksomhed, og hvor de bliver eksponeret for et væld af korte webtekster, der appellerer til hurtig skimning og udveksling af meninger.² I 1997 var det kun 16 % af internetbrugerne, der læste web-tekster som lineært sammenhængende tekst ord for ord. Tendensen til at skanne, skimme og skippe tekster har ikke ændret sig væsentligt siden på trods af den teknologiske udvikling af stadig mere læsbare og læseværdige skærmformater, og det hænger blandt andet sammen med netadgang til utallige ressourcer og en øget brug af links, hypertekst og ultrakorte web-tekster.³ I stedet for at dybdelæse skanner og skimmer vi i stigende grad digitale tekster, og vi forholder os mere eller mindre kritisk til de mange forskellige typer af tekster og videnskilder.⁴

I *Børn og unges læsning 2021* præsenterer vi resultaterne fra en repræsentativ undersøgelse med i alt 8.542 elever fra 5.-8. klasse, der tegner et billede af, hvordan deres læselyst og læse- og medievaner er under udvikling. Vi har spurgt til både læse- og medievaner i samme spørgeskema. Det betyder, at eleverne ikke blot er blevet spurgt om deres læsevaner, men også om deres brug af spil, streamingtjenester, TV, sociale og digitale medier. Det giver os

en unik mulighed for at undersøge sammenhænge mellem børn og unges læsning og brug af medier, og udviklingen af læselyst og læse- og medievaner over tid ved at sammenligne med andre beslægtede undersøgelser.

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen har vi fulgt op med kvalitative interviews af elever fra 8. klasse, der var henholdsvis højt og lavt motiverede for at læse.⁵ Det giver os et dybere indblik i, hvordan de ændrede rammer med nye formater (e- og lydbøger), nye teksttyper, nye sociale medier og lettere adgang til skiftende indhold påvirker de unge i en hverdag, hvor deres tid og opmærksomhed er en knap ressource.

Vi har forsøgt at præsentere undersøgelsen, så du kan fordybe dig i en lineær læsning, men det vil også være muligt at læse dele af bogen selvstændigt afhængigt af interesse. Bogen er bygget op om fire kapitler med hver sit tema: læselyst, læsevaner, medievaner og biblioteker, og et afsluttende kapitel, hvor vi giver vores bud på et udvidet sprog om læselyst og læseglæde. De fire tematiske kapitler har følgende struktur:

- En indledende side med overordnede resultater, hvor du hurtigt kan orientere dig i vores sammenfatning af resultaterne.
- En rammesættende baggrund, der er tænkt som fordybelsesstof.
- En udfoldet præsentation af kapitlets resultater.

I *Børn og unges læsning 2021* undersøger vi læsning af en bred vifte af forskellige teksttyper og formater. Derfor kan vi tegne et opdateret billede af børn og unges læsning i spændet mellem analoge og digitale formater, med langsom dybdelæsning af trykte, lineært sammenhængende og afsluttede bøger som den ene pol og hurtig skimmelæsning af ultrakorte, digitalt vidtfor-grede og uafsluttede tekster som den anden. Der hører mange nuancer og mellemregninger til denne opdeling. Begge poler er forbundet med fordele og ulemper – muligheder og udfordringer. Desuden er den stigende brug af e-bøger og lydbøger eksempler på læsevaner, der er mere beslægtede med læsning af klassiske papirbøger end fx med kommunikation på sociale medier. Derfor perspektiverer vi i kapitel 5 undersøgelsen med vores bud på dels et udvidet sprog om læselyst og læseglæde, der forbinder læselyst med udvikling af vaner og interesser, og dels et udvidet perspektiv på børn og unges læse- og medievaner 2021, der forsøger at bidrage til et nuanceret blik på både muligheder og udfordringer.

Baggrund for undersøgelsen

Undersøgelser med fokus på børns læsevaner i fritiden har en særlig tradition i Danmark, som *Børn og unges læsning 2021* ligger i forlængelse af. Den blev for alvor iværksat for snart 30 år siden af professor i børnelitteratur ved det daværende Center for Børnelitteratur, DPU, Torben Weinreich. I 1994-95 foretog han en undersøgelse af danske børns læsevaner i fritiden, som bestod både af spørgeskemaer og interviews.⁶ Siden foretog Center for Børnelitteratur nogle opfølgende undersøgelser af både 9-12-åriges i 2000 og 14-15-åriges læsevaner i 2001.⁷

Denne tradition blev ført videre i 2010 i ph.d.-afhandlingen *Når børn vælger litteratur* af Stine Reinholdt Hansen.⁸ Afhandlingen var dels en opfølgning på undersøgelsen fra 2000 af de 9-12-åriges læsevaner, dels litterære analyser af de mest populære serietitler fra undersøgelsen, der supplerede med kvalitative indsigter i form og indhold med særlig appel til målgruppen. 1.993 børn deltog i denne undersøgelse, som på det tidspunkt stadig foregik vha. et fysisk spørgeskema. Spørgsmål fra de tidligere undersøgelser blev gentaget for at kunne spore en historisk udvikling, men undersøgelsen i 2010 gentog også spørgsmål fra større og internationale undersøgelser for at have et bredere sammenligningsgrundlag. Som noget nyt stillede man spørgsmål til børns øvrige medievaner, og for første gang i denne sammenhæng blev der stillet spørgsmål til børns brug af biblioteker i og uden for skolen.

I 2016 tog Tænketanken Fremtidens Biblioteker i 2016 initiativ til en ny og opdateret undersøgelse af børns læse- og medievaner. I februar 2017 blev der derfor foretaget en ny undersøgelse, som både bestod af en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse og nogle kvalitative interviews af udvalgte elever fra den kvantitative del. Den kvantitative spørgeskemaundersøgelse var denne gang digital og blev foretaget af Læremiddel.dk i januar 2017 med Stine Reinholdt Hansen som hovedansvarlig.⁹ Her deltog 8.721 elever fra 3.-7. klasse. De kvalitative interviews, som indgik i en selvstændig udgivelse,¹⁰ blev foretaget af Henriette Romme Lund fra Videncenter for Læsning og Stine Reinholdt Hansen fra Læremiddel.dk.

I den nærværende undersøgelse fra 2021 er der føjet flere spørgsmål til spørgeskemaet, så vi kan dække de nye medier og kanaler, børn benytter sig af i dag. Vi har også valgt at gentage flere spørgsmål fra den internationale undersøgelse PIRLS, som har fokus på læsekompetencer blandt børn i 4. klas-

se. På den måde får vi mulighed for at sammenholde flere af vores nationale resultater med resultaterne fra en stor international undersøgelse.¹¹

Som noget nyt har vi derudover tilføjet et helt spørgsmålsbatteri, der vedrører aspekter af børns trivsel. Dette er sket i ønsket om at se på sammenhænge mellem fx læselyst og evnen til at være opmærksom, og fordi vi ønsker at komme endnu tættere på, hvorfor nogle børn læser i fritiden, mens andre aldrig eller næsten aldrig gør det.

Overordnet set tegner der sig et billede af danske undersøgelser af børns læsevaner, som er vokset i kompleksitet og omfang i takt med den digitale udvikling og de nye medier, muligheder og udfordringer, denne udvikling har affødt. Det har både haft indflydelse på måden, vi har kunnet indsamle data på i tidens løb, og på indholdet af spørgsmålene, som i stigende grad har skullet matche en eksplosiv udvikling af medietyper og hermed også nye former for underholdning og nye måder at læse på i fritiden.

Dette projekt var ikke lykkedes uden dygtig forskningsassistance fra Jakob Erkmen, Tina Danielsen og Sofie Amalie Hald Jessen. Uden deres slid, systematik og hjælp havde vi ikke kunnet indsamle og behandle et så stort kvantitativt datagrundlag, som vi er endt med. Jakob har derudover været en stor hjælp i forhold til forvaltning af projektets kvantitative data. En anden opgave, der ikke havde været mulig uden bistand, var kodning af mere end 8.000 åbne svar fra børn og unge om deres seneste læste bog. Vi er taknemmelige for hjælpen fra Helene Marie Frederiksen, Tina Danielsen og Sofie Amalie Hald Jessen. Endelig vil vi takke Tine Nielsen for at have udført omfattende analysearbejde i forhold til at undersøge om et trivselsredskab henholdsvis læseglædeskalaen fra PIRLS kunne udgøre egentlige måleskalaer til brug i rapporten. Resultaterne viste, at dette ikke var tilfældet, og derfor anvendes der kun enkeltspørgsmål fra disse redskaber.

Hovedresultater

Børn og unges læsning 2021 rummer både kvantitative og kvalitative resultater, som vi præsenterer i de følgende fire kapitler. Hvert kapitel indledes med en sammenfatning af resultater, mens vi her formulerer de ti overordnede resultater, der sammenfatter de væsentligste tendenser i børn og unges læse- og medievaner samt deres biblioteksbrug.

1 Børn og unges læselyst falder med alderen

64 % af eleverne i 5. klasse nyder at læse, men læselysten falder gradvist for hvert klassetrin indtil 8. klasse, hvor det gælder for 49 % af eleverne. Det er især lysten til at læse for sjov i fritiden, der er lavere i de ældre klasser, mens lysten til at læse for at lære noget er stabil på tværs af klassetrin. Formålet med at læse i fritiden ændrer sig med alderen og skifter ved overgangen fra 7. til 8. klassetrin, idet flere læser for sjov i 5.-7. klasse, mens flere læser for at lære noget i 8. klasse.

2 Børn og unge bruger samme tid på at læse i fritiden som i 2017

Børn og unge læser lige så ofte bøger i deres fritid i 2021, som de gjorde i 2017 ifølge *Børns læsning 2017*. I 5. klasse læser 54 % bøger i fritiden flere gange om ugen, mens det gælder 32 % i 8. klasse. De yngste læser altså oftere end de ældste, men på tværs af alder bruger de lige lang tid på at læse, når de læser, dvs. mindre end 30 minutter om dagen. Desuden er der fortsat flere piger end drenge, der læser i deres fritid, og undersøgelsen viser, at denne forskel eksisterer på alle klassetrin og vokser med alderen.

3 Børn og unges læselyst varierer med køn og læsekultur i hjemmet

På alle klassetrin er der flere piger end drenge, der nyder at læse, og forskellen øges i overgangen fra mellemtrin til udskoling. I 5. klasse nyder henholdsvis 72 % af pigerne og 57 % af drengene at læse, mens det i 8. klasse er henholdsvis 60 % af pigerne og 38 % af drengene. Læselysten falder for både piger og drenge med alderen. Læselysten varierer også med både højtlesning og samtaler om litteratur i hjemmet. At lytte til højtlesning har en sammen-

hæng med læselyst på mellemtrinnet: For eksempel giver 75 % udtryk for, at de har læselyst i 5. klasse, når de ofte lytter til højtlesning, imens 61 % har læselyst blandt dem, der sjældent får læst højt. Samtaler om litteratur i familien har en sammenhæng med læselyst på alle klassetrin.

4 Børn og unges brug af e- og lydbøger er vokset

Siden 2017 har der været en markant stigning i børn og unges brug af e- og lydbøger. Hvor 11 % af eleverne i 5. klasse i 2017 var hyppige, ugentlige læsere af e-bøger, så er andelen i 2021 vokset til 19 %. I 6. klasse er der en stigning fra 7 til 17 %, og i 7. klasse fra 5 til 17 %. For lydbøger er udviklingen tilsvarende markant med en stigning i andel af hyppige ugentlige lyttere fra 13 til 21 % i 5. klasse, 8 til 19 % i 6. klasse og fra 5 til 15 % i 7. klasse. Børn og unge foretrækker dog stadig papirbøger. Gruppen, der hyppigt læser papirbøger, er på hvert klassetrin mindst dobbelt så stor som andelen, der hyppigt læser e-bøger eller lytter til lydbøger. Lydbøgerne appellerer desuden mest til de elever, der læser papirbøger i et moderat omfang.

5 Børn og unges læsevaner og inspirationskilder ændrer sig med den digitale udvikling

Et flertal læser korte digitale tekster – særligt på sociale medier. 41 % af eleverne i 5.-8. klasse læser tekst på sociale medier næsten hver dag, mens det tilsvarende tal er 10 %, når vi spørger til historier og romaner. I 5. klasse er der 28 %, der dagligt læser tekster på sociale medier, mens det gælder 54 % i 8. klasse. Det peger på, at børn og unges læsevaner udvikler sig fra læsning af formater, der kræver lineær dybdelæsning, til læsning af digitale formater, der i højere grad lægger op til skimmelæsning og hurtig orientering. Betydningen af det digitale er også tydelig i forhold til børn og unges inspiration til læsning. Flest elever i 5.-8. klasse fremhæver film (47 %), internettet (46 %) og serier (40 %) som vigtige inspirationskilder, og både internettet og film er for flere blevet en central inspirationskilde siden 2017. Når vi spørger ind til, hvor de henter deres inspiration fra på nettet, så er sociale medier den største inspirationskilde til læsning.

6 Børn og unge foretrækker fortsat humor som genre

Humor er den mest populære genre på tværs af køn og alder. Samlet er det 52 %, der foretrækker humor i målgruppen, og populariteten er øget blandt elever på alle klassetrin siden 2017. Seriebøger (43 %) og fantasy/science fiction (43 %) scorer også samlet set højt, og særligt interessen for seriebøger er vokset i 5. og 6. klasse. Drengene adskiller sig ved i højere grad at foretrække humor end piger. Derimod er der flere piger end drenge, der foretrækker realistiske skildringer af børns og unges liv og gerne med kærlighed som omdrejningspunkt. Det gælder særligt i udskolingens.

7 Børn og unges brug af digitale medier er stigende

Fra 2017 til 2021 er der sket en betydelig stigning i børns og unges brug af digitale medier. Forbruget er især steget for digitale spil, men også for sociale medier og streamingtjenester. I 2021 bruger de fleste mindst en time om dagen på henholdsvis digitale spil (59 %), sociale medier (60 %) og streamingtjenester (71 %), og mange bruger flere timer. De ældre elever bruger oftere tid på sociale medier, mens de yngre årgange bruger mere tid på digitale spil. Det er særligt drengene, der bruger tid på digitale spil, mens pigerne bruger tid på de sociale medier.

8 Brug af sociale medier hænger sammen med mindre fritidslæsning og svagere opmærksomhed

De børn, der i vores undersøgelse bruger meget tid på sociale medier, er mindre tilbøjelige til at læse i deres fritid. Af de elever i 5. klasse, som ikke bruger tid på sociale medier, er 59 % ugentlige læsere. Det tal er nede på 39 % hos de elever i 5. klasse, som bruger tre timer eller mere på sociale medier. En tilsvarende sammenhæng går igen i 6., 7. og 8. klasse. Brug af sociale medier hænger desuden sammen med en svagere evne til at være opmærksom. For eksempel er der 70 %, der evner at være opmærksomme blandt dem, der bruger lidt tid på sociale medier i 5. klasse, imens dette falder til 60 % blandt dem, der bruger meget tid. Vi kan ikke identificere en årsag-virknings-sammenhæng, men resultatet er iøjnefaldende, da vi ikke finder samme klare sammenhæng mellem brug af streaming eller digitale spil og evnen til at være opmærksom.

9 De ældste elever kommer fortsat ikke på skolebiblioteket

36 % af alle elever kommer jævnligt på skolens bibliotek. Det vil sige mindst flere gange om måneden. Tallet falder med alderen, og i 8. klasse har 72 % svaret, at de sjældent eller aldrig kommer på skolens bibliotek. 30-39 % af eleverne kommer udelukkende på skolebiblioteket, fordi deres lærer siger, de skal. 50 % af eleverne i 5. klasse er enige i, at de aldrig snakker med PLC-medarbejderen, på trods af at 91 % af dem oplever, at PLC-medarbejderen er venlig. I 8. klasse stiger andelen af elever, der ikke er i kontakt med PLC-medarbejderen, til 61 %. I 2021 er der færre elever, der låner bøger på skolebiblioteket end i 2017. 61 % af eleverne i 5. klasse lånte bøger flere gange om måneden i 2017. Det tal er faldet markant til 53 % i 2021. I 6. klasse er antallet faldet fra 54 til 48 %, mens det er status quo i 7. klasse.

10 Halvdelen af eleverne kommer aldrig på folkebiblioteket, men de fleste kender eReolen GO!

Knap 20 % af eleverne besøger folkebiblioteket jævnligt: Det vil sige mindst flere gange om måneden. Antallet af besøg falder med alderen, og ca. halvdelen af alle elever i undersøgelsen kommer der aldrig. Antallet af elever i 5. klasse, der låner bøger jævnligt, er faldet fra 32 % i 2017 til 26 % i 2021, mens det er uændret i 6. og 7. klasse. Til gengæld er der markant flere af dem, der kommer på folkebiblioteket i 2021, som synes, bibliotekaren er venlig, og at man kan spørge bibliotekaren om alting, end der var i 2017. Det til trods for at flertallet ikke er i dialog med bibliotekaren, når de er på biblioteket. 69 % kender til bibliotekernes digitale tjeneste for børn: eReolen GO!, mens antallet der besøger tjenesten jævnligt er noget mindre. Besøgene falder med alderen: 25 % af eleverne i 5. og 6. klasse besøger eReolen GO! mindst flere gange månedligt. Det er henholdsvis 19 og 14 % i 7. og 8. klasse.

Børn og unges læselyst – et overblik

Hvad kendetegner børn og unges motivation for at læse?

- Læselysten falder med alderen. I 5. klasse nyder 64 % at læse, mens det er 49 % i 8. klasse.
- Det er lysten til at læse for sjov i fritiden, der falder med alderen, mens lysten til at læse for at finde ud af ting og lære noget er stabil på tværs af klassetrin.
- Formålet med at læse i fritiden skifter mellem 7. og 8. klassetrin, så flere læser for sjov i 4.-7. klasse, mens flere læser for at lære noget i 8. klasse.
- Flertallet af 5.-8.-klasseelever kan godt lide at læse om noget, der taler til fantasien (73 %) og/eller ansporer til tænkning (69 %).
- Et mindretal i 5.-8. klasse er enige i udsagnet om, at de gerne ville have mere tid til at læse (37 %).

Hvordan varierer læselyst i forhold til køn og læsekultur i hjemmet?

- På hvert klassetrin er der flere piger end drenge, der nyder at læse, og forskellen øges i overgangen fra mellemtrin til udskoling. I 5. klasse nyder henholdsvis 72 % af pigerne og 57 % af drengene at læse, mens det i 8. klasse er henholdsvis 60 % af pigerne og 38 % af drengene.

- Læselysten falder dog for både piger og drenge med alderen.
- På mellemtrinnet er der sammenhæng mellem læselyst og højt-læsning i hjemmet.
- Der er sammenhæng mellem læselyst og samtale om litteratur i familien på alle klassetrin.

Hvad adskiller elever med høj og lav læselyst?

(kvalitative interviews)

- Højt motiverede elever opfatter læsning som adspredelse, mens de lavt motiverede forbinder læsning med en skoleagtig og pligtbetonet aktivitet.
- De lavt motiverede udtrykker besvær med at holde koncentrationen og lader sig let distrahere af andre digitale aktiviteter.
- De lavt motiverede har ikke positive erfaringer med dybdelæsning og har typisk ikke mødt litteratur, de fandt spændende.